

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду  
Београд, Краља Милана 50

Сенату Универзитета уметности у Београду  
Београд, Косанчићев венац 29

## **ИЗВЕШТАЈ**

**Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта  
АСПЕКТИ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ ДЕЛА ЗА ВИОЛИНУ И КЛАВИР СВЕТИСЛАВА Д.  
БОЖИЋА**

Кандидат: Јована СТОШИЋ

На основу увида у извођачки и писани део докторског уметничког пројекта кандидата Јоване Стошић, Комисија у саставу: др ум. Марија Шпенглер-Марковић, ванредни професор ФМУ у Београду- ментор, др ум. Марија Мисита, ванредни професор ФМУ у Београду, др ум. Дејан Божић, ванредни ФМУ у Београду, др ум. Срђан Сретеновић, ванредни професор ФМУ у Београду и др ум. Мина Менделсон, редовни професор Факултета уметности у Нишу, подноси Извештај за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Наставно-уметничком-научном већу Факултета музичке уметности у Београду и Сенату Универзитета уметности у Београду. Извештај садржи уводно образложење, биографију кандидата, анализу докторског уметничког пројекта јавне уметничке презентације и писаног рада, критички осврт референата и закључак Комисије.

## УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

**Јована Стошић**, поднела је пријаву теме докторског уметничког пројекта 25.5.2020. под називом: „Аспекти интерпретације дела за виолину Светислава Д. Божића”.

На основу предлога Катедре за гудачке инструменте, веће Факултета на седници одржаној 3. јуна 2020. донело је одлуку о именовању Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта, у саставу:

др ум. Марија Шпенглер-Марковић, ванредни професор

др ум. Марија Мисита, ванредни професор

др ум. Мина Менделсон, ванредни професор Факултета уметности у Нишу

Веће Факултета музичке уметности, утврдило је предлог одлуке о усвајању позитивног Извештаја Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобрио тему докторског уметничког пројекта Јоване Стошић под називом „Аспекти интерпретације дела за виолину Светислава Д. Божића”, на седници одржаној 3. јула 2020. године у Великој сали Факултета музичке уметности.

Сенат Универзитета Уметности, на седници одржаној 24. септембра 2020. донео је одлуку о одобравању рада на изради докторског уметничког пројекта и именовању др ум. Марије Шпенглер-Марковић, ванр. проф. за ментора и др Соње Маринковић ред. проф. за коментора на изради докторског уметничког пројекта.

На основу обавештења ментора и предлога Катедре за гудачке инструменте, Наставно-уметничко-научно веће Факултета на седници одржаној 2. октобра 2020. донело је одлуку о именовању Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Јоване Стошић под називом „Аспекти интерпретације дела за виолину Светислава Д. Божића”, у саставу:

др ум. Марија Шпенглер-Марковић, ванредни професор, ментор,

др ум. Марија Мисита, ванредни професор, председник Комисије

др ум. Дејан Божић, ванредни професор

др ум. Срђан Сретеновић, ванредни професор

др ум. Мина Менделсон, редовни професор Факултета уметности у Нишу

## БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Јована Стошић рођена је 1992. године у Ћуприји. Почела је да свира виолину са 6 година, у „Школи за музичке таленте“ у Ћуприји, где је завршила основно и средње музичко образовање у класи проф. Татјане Бошковић и проф. Јована Богосављевића. У име Краљевског Дома Карађорђевића јој је на Белом двору уручена награда за ученика генерације (2007/08.) Добитник је награде за најбољи дипломски испит „Школе за музичке таленте“ у школској 2007/08. Наступала је на концертима школе у земљи и иностранству, као солиста, камерни музичар и као концертмајстор. Основне, Мастер и Специјалистичке академске студије завршила је на Факултету музичке уметности у Београду, у класи ред. проф. Гордане Матијевић-Недељковић. Тренутно је на завршној години Докторских академских студија, одсек Виолина, у класи ванр. проф. Марије Шпенглер-Марковић.

Добитница је аустријске стипендије за летње усавршавање у Аустрији на летњој академији *Internationale sommerakademie Prag-Wien-Budapest* 2009, награде из фондације "Мерима Драгутиновић" као најбољи дипломирани студент виолине студијског програма гудачких инструмената у академској 2012/13. години. Такође је добитница првих награда, републичких и интернационалних такмичења (међународно такмичење у Нишу, *Стрингфест* у Сремској Митровици, Републичко такмичење музичких и балетских школа). Добитница је Гран-при награде Међународног Фестивала словенске музике 2019. Добитница је Сокој конкурса 2019. где је у оквиру свог пројекта „Музика српских аутора за виолину и клавир“ извела дела Ј. Славенског, Љ. Марић, М. Живковић, М. Михајловића и И. Јевтића на концертима у Београду, Новом Саду и Ужицу.

Остварила је преко 20 реситала у нашим најистакнутијим салама: Задужбина Илије М. Коларца (Музичка галерија), Гварнериус - Центар лепих уметности Јована Колунције, САНУ - Галерија Српске академије наука и уметности, ДКЦБ - Дечји културни центар Београда, Галерија АРТГЕТ, Сава Центар, Кућа Ђуре Јакшића, СКЦ - Студентски културни центар, Музеј Народног позоришта, Модерна галерија Лазаревац, Културни центар Милош Црњански, Сала Градске Куће Ужице. Свирала је као солиста са камерним оркестром *Камерата Србика* на Новогодишњем концерту у великој сали Сава Центра. Од солистичких наступа посебно се издвајају наступ са БГО *Душан*

*Сковран* у Великој дворани Коларчеве задужбине, изводивши виртуозни комад, „Интродукцију и рондо капричиозо“ од Камидиј Сен-Санса; затим као солиста са Камератом Сербиком у Сава Центру, где је извела Вивалдијев концерт за четири виолине. Наступала је у Словенији, Аустрији, Италији, Француској, Црној Гори, Јерменији, Македонији, Немачкој, Холандији и Кини. Учествовала је на фестивалима: БЕМУС, Моцартини Фестивал 2007. у Италији, *Espressivo Music Festival* 2010. Цетиње, Марибор Фестивал 2014 у Словенији, Опероса Опера Фестивал 2016. год. Херцег Нови, Трибина композитора 2016. Београд, Мокрањчеви дани 2017. Неготин, Фестивал Руске музике Бољшој на Мокрој Гори 2015, 2016, 2017. и 2018. год, Интерфест 2017. Македонија, *Kustendorf Classic* 2019. Дрвенград, Мишићеви Дани 2019. Мионица.

Као Сарадник у настави на Студијском програму Извођачке уметности-модул Виолина, била је ангажована на Факултету музичке уметности у Београду, у академској 2014/2015. години. У оквиру пројекта “Сусретања” је позвана од Факултета уметности Универзитета у Приштини, Звечан-Косовска Митровица да одржи концерт и мастер клас. Као концертмајстор је наступала са Опероса Студио Оркестром. Била је члан камерног оркестра Гудачи *Св Борђа*, са којим је наступала и као концертмајстор. Још као студент била је ангажована у оркестрима БГО *Душан Сковран*, *Камерата Србика*, *Метаморфозис* и *Макрис*. Члан је америчког камерног оркестра *Classical Concert Chamber Orchestra*, са којим је наступала, и даље наступа у многим концертним дворанама широм света: (*Salle Gaveay* -Paris, *La Halle aux Grains*-Тоулоузе, *Basilique de Foyrviere*-Lyon, *Theatre Salle Poriel*-Nancy, *Teatro Carlo Felice*-Genova, *Auditorium RAI*-Torino, *Auditorium di Milano*-Milano, *Teatro Sociale*-Mantova, *Hangzhoy Grand Theater*-Hangzhoy, *Shaohing Grand Theater*-Shaohing, *Jinhya Theater*-Jinhya, *Ningbo Grand Theater*-Ningbo, *Zhoysan Theater*-Zhoysan, *Hyzhoy Grand Theater*-Hyzhoy и многим другим).

Члан је реномираног гудачког квартета “Мокрањац” са којим наступа у земљи и иностранству.

Члан је Удружења Музичких уметника Србије.

Усавршавала се на мајсторским курсевима код Хагаи Шахам, Естер Перењи, Дејвид Такено, Дмитри Семсис, Игор Петрушевски, Љубомир Михаиловић, Маја Јокановић, Владислав Бобић, Весна Станковић, Гордан Николић, Јован Колунџија.

## АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

### ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ

Јавну уметничку презентацију докторског уметничког пројекта Јована Стошић је одржала 21.11.2020. године, у 18 часова у Великој сали Факултета музичке уметности. Клавирски сарадник био је Александар Синчук.

На програму су изведена следећа дела:

Светислав Д. Божић (1954):

- Циклус од седам комада за виолину и клавир под називом *Крајем лета* (2005),
- Фантазија за виолину и клавир „Подсетник за дане смеђе“ (2011),
- Соната за виолину и клавир (2018)
- „Пред чудотворном иконом Пресвете Богородице Тројеручице Хиландарске“ (2019) за виолину и клавир.

Одабране композиције настале су у периоду од 2005. до 2019. године, а неке од њих су премијерно изведене у оквиру овог докторског уметничког пројекта. У процесу рада на докторском уметничком пројекту *Соната за виолину и клавир* премијерно је изведена 12. децембра 2019. у Галерији Српске академије наука и уметности у сарадњи Јоване Стошић (виолина) и Александра Синчука (клавир). Премијерна извођења композиција *Пред чудотворном иконом Пресвете Богородице Тројеручице Хиландарске* и *Фантазије за виолину и клавир „Подсетник за дане смеђе“* (премијера у Србији), су уприличена у завршној фази рада на реализацији докторског уметничког пројекта, на јавној презентацији.

Предмет истраживања у докторском уметничком пројекту Јоване Стошић био је проучавање интерпретативних решења у истраживању поетичких, естетичких и стилских аспеката композиција за виолину и клавир савременог српског композитора и академика Светислава Д. Божића (1954), односно начина на који се у делима користе техничке и изражајне могућности виолине.

Бавећи се активно нотним записом и његовим многоструким слојевима кандидатиња је у свом извођењу изнела нијансе и седименте композиторовог архетипског духовног модела, кроз корелације између вокалног медијума изражавања и инструменталног-виолинског изражаја. Промишљања о интерпретацији дела за виолину и клавир српског композитора и академика Светислава Д. Божића фокусирана су на истраживање различитих стилских аспеката његовог стваралаштва.

Постављеним изазовима кандидаткиња је приступила са техничком сигурношћу, и уз извршну сарадњу са пијанистом Александром Синчуком демонстрирала високо професионалне уметничке, извођачке и експресивне квалитете у изношењу изабраних композиција.

## **АНАЛИЗА ПИСАНОГ РАДА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА**

Писано образложење докторског уметничког пројекта Јоване Стошић написано је на 104 странице текста, организовано је прегледно и сврсисходно, подржано бројним нотним примерима који су адекватно и јасно презентовани. Текст, осим апстракта на српском и енглеском језику, увода, закључка и списка коришћене литературе, подељен је у два дела.

Први део рада обухвата три поглавља: *цртице из биографије* композитора, поглавље *поетски, естетски и стилски аспекти* и потом поглавље *гудачки инструменти у стваралаштву Светислава Д. Божића*

Други део рада се састоји од укупно пет поглавља. Свакој од изведених композиција је посвећено по једно поглавље, а у завршном поглављу је представљен разговор са композитором..

### **I део**

У првом поглављу докторског уметничког пројекта, представљене су *цртице из биографије Светислава Божића*.

Друго поглавље посвећено је поетским, естетским и стилским аспектима његовог стваралаштва. Јована Стошић констатује да транспозицијом традиционалних модела

вокалне традиције у домен инструменталног звука, кроз неокласичарски стилски оквир, Божић показује ново, савремено тумачење једне универзалне духовне идеје која је вековима присутна на нашим просторима, што његове композиције за виолину и клавир чини јединственим. Присуство националног идиома у Божићевом опусу је представљено како репрезентативна стилска црта.

У поглављу *гудачки инструменти у стваралаштву Светислава Д. Божића* објашњен је композиторов креативни сигнал који се у једном временском периоду снажно оглашавао у његовим хорским делима и специфичан начин на који се прожимају духовно и световно се у његовим инструменталним делима. Са друге стране кандидаткиња наводи као неопходну анализу односа између традиционалних модела вокалне традиције и њихову транспозицију у домен датог инструменталног-виолинског изражаја.

## II део

Други део рада, почива на дефиницији и начину реализације одређених интерпретативних компоненти. Структуриран у пет поглавља, други део садржи детаљно тумачење различитих извођачких аспеката као што су динамика, артикулација, мелодија, ритам и хармонија. Наведени аспекти се разматрају се кроз детаљну анализу четири композиције, Циклуса од седам слика, Фантазије, Сонате и комада *Пред чудотворном иконом Пресвете Богородице Тројеручице Хиландарске*, и свакој је посвећено по једно поглавље. Свако поглавље је представљено са брижљивом интерпретативном анализом нотног текста (укупно 54 нотна примера), са систематичним, исцпним и оригиналним запажањима и сугестијама, што показује темељност ауторкиног истраживачког поступка.

У анализи интерпретативних аспеката одабраног корпуса дела, кандидаткиња запажа да је неопходно надићи елементарни ниво дискусије који се односи искључиво на техничке аспекте и проблеме извођења. Ауторка тумачи техничке захтеве које композитор ставља пред извођача као средства у функцији одређене идеје и дочаравања специфичног штимунга, али надасве у функцији тонске изражајности која је императив.

У петом поглављу је представљен разговор који је ауторка водила са Светиславом Д. Божићем. Композитор између осталог говори о утицајима православне вокалне

традиције у његовом стваралаштву, коју назива и линеарном и вертикалном силом у својој музици, и сматра да је његова музика сачињена од два слоја, коју чине певање и играње.

У закључку се ставља акценат на главне одлике поетике, естетике и стила до којих је ауторка дошла на основу консултовања релевантне литературе и разговора са композитором и објашњава програмске конотације дела и њихов музички садржај у циљу постављања високо вредне интерпретације. Ауторка наводи да су четири композиције које су представљале предмет овог докторског уметничког рада по први пут репертоарски заједно изведене.

## **КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА И ОЦЕНА РЕЗУЛТАТА**

Кандидаткиња Јована Стошић је у оквиру свог докторског уметничког пројекта спровела широку и темељну анализу изабраних дела и на веома високом професионалном нивоу приказала своје интерпретативне могућности, стил и експресивност у композицијама за виолину и клавир Светислава Д. Божића. У свом писаном раду докторског уметничког пројекта кандидаткиња се веома студиозно бави темом, јасним, концизним и разумљивим излагањем и уједначеним стилем писања.

Јована Стошић је заједно са пијанистом Александром Синчуком премијерно извела три од укупно четири дела која су представљена у њеном докторском уметничком раду. *Соната* је изведена премијерно 12. децембра 2019. у Галерији Српске академије наука и уметности, док су комад *Пред Чудотворном иконом пресвете Богородице Тројеручице* и *Подсетник за дане смеђе* (премијера у Србији) своје премијере имале у оквиру јавне презентације докторског уметничког пројекта. Циклус од седам комада *Крајем лета* је по први пут интегрално изведен овом приликом.

Својим великим ангажовањем у процесу припреме материјала и студиозним приступом у анализи специфичности композиционог стила Светислава Д. Божића, Јована Стошић је дала јединствен допринос у тумачењу и претапању композиторове

идеје у изражајне и техничке карактеристике инструменталног-виолинског изражаја. Идеје и закључци које је презентovala у овом раду, дају јасне смернице ка интерпретацији у којој музика Божићевог неокласичарског стилског оквира делује директно и изражајно са свим елементима које је композитор поставио пред извођача.

Кандидаткиња је уочене извођачке методе ставила у контекст свог личног музичког доживљаја и уз одличну сарадњу са пијанистом Александром Синчуком, демонстрирала ставове који су изложени у писаном делу докторског уметничког пројекта.

## **ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ**

Докторски уметнички пројекат Јоване Стошић, резултат је захтевног и комплексног уметничког и теоријског истраживања. Ауторка је његовом реализацијом остварила вредан уметнички резултат и дала значајан допринос промоцији композиција за виолину и клавир Светослава Д. Божића. Њена концертна активност и делатност у сарадњи са композитором Светиславом Д. Божићем су допринеле ауторитативној студији на подлози знања и аналитичких увида у интерпретативне захтеве.

На основу свега изнетог комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта Јоване Стошић констатује да јавна уметничка презентација и писани део докторског уметничког пројекта представљају драгоцен допринос уметничкој области виолинистичке праксе те да у потпуности одговарају захтевима докторских уметничких студија.

Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат „Аспекти интерпретације дела за виолину Светислава Д. Божића” кандидаткиње Јоване Стошић и предлаже Наставно-уметничко-наставном већу Факултета музичке уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Комисија:

др ум. Марија Шпенглер-Марковић,  
ванредни професор ФМУ Београд, ментор,

др ум. Марија Мисита,  
ванредни професор ФМУ Београд, председник Комисије

др ум. Дејан Божић,  
ванредни професор ФМУ Београд

др ум. Срђан Сретеновић,  
ванредни професор ФМУ Београд

др ум. Мина Менделсон,  
редовни професор Факултета уметности у Нишу